

”אם יבוא אדם לחדש דברים עליונים בעסקי התשובה בזמן הזה, ואל דברת קץ המגולה ואור הישועה הזרוחה לא יביט, לא יוכל לכוון שם דבר לאמיתתה של תורת אמת. כי כל זמן מאיר בתכונתו ועצת ד' אשר יעץ להחל אור גאולה...”

(הראי"ה קוק, אגרת שע"ח)

להודות ולהלל

לשמך הגדול

א. יחזקאל | פרק ל"ו

(טז) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר: (יז) בְּן אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאֵת הַנְּזֶדָה הֵיחָה דַרְכָּם לִפְנֵי: (יח) וְאֲשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל הַדָּם אֲשֶׁר שָׁפְכוּ עַל הָאָרֶץ וּבַגְּלוּלֵיהֶם טִמְאוּהָ: (יט) וְאֶפְיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֶרְצוֹת כְּדַרְכָּם וּכְעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֹתַיִם: (כ) וַיְבֹאוּ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי בְּאֹמֶר לָהֶם עִם ה' אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ: (כא) וְאֶחְמַל עַל שֵׁם קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְלוּהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה: ס (כב) לָכֵן אֶמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם: (כג) וְקִדְשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' וְאִם אֲדֹנָי ה' בְּהַקְדְּשִׁי בְכֶם לְעֵינֵיהֶם: (כד) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל הָאֶרְצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדָמַתְכֶם: (כה) וְזָרַקְתִּי גְלִיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וַיְטַהַרְתֶּם מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם: (כו) וְנִתְתִּי לְכֶם לֶב חָדָשׁ וְרוּחַ חַדְשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת לֵב הָאָבִן מִבְּשַׁרְכֶם וְנִתְתִּי לְכֶם לֵב בָּשָׂר: (כז) וְאֶת רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחָקִי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם: (כח) וְיִשְׁבְּתֶם בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם וְהֵייתֶם לִי לְעָם וְאֶנְכִּי אֶהְיֶה לְכֶם לֵאלֹהִים: (כט) וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֶל הַדְּגָן וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אֶתֶן גְּלִיכֶם רָעֵב: (ל) וְהִרְבִּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶף תָּרַעַב בְּגוֹיִם: (לא) וְזָכַרְתֶּם אֶת דַּרְכֵיכֶם הַרְעִים וּמַעֲלָלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וּנְקֻטֹתֶם בְּפִנְיֶיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעַל תוֹעֲבוֹתֵיכֶם: (לב) לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה וְאִם אֲדֹנָי ה' יִדְעֵה לְכֶם בּוֹשׁוֹ וְהִכְלָמוֹ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל:

ב. דברים | פרק כ"ט

(כא) וְאָמַר הַדּוֹר הָאֶחָדוּן בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאֲחֵרֵיכֶם וְהִנְכִּירִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת מְכוֹת הָאָרֶץ הַהוּא וְאֶת תַּחְלָאִיהָ אֲשֶׁר חָלָה ה' בָּהּ: (כב) גִּפְרִית וּמִלַח שֹׁרְפָה כָּל אֲרֻצָּה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יַעֲלֶה בָּהּ כָּל עֵשֶׂב כְּמִהְפַכֵּת סֹדֶם וְעַמּוֹרָה אֲדָמָה וְצַבִּיִּים וְצִבּוֹיִם אֲשֶׁר הִפְךָ ה' בְּאֶפְסוֹ וּבְחֲמָתוֹ: (כג) וְאָמְרוּ כָּל הַגּוֹיִם עַל מֶה עֲשִׂיהָ ה' כִּכָּה לְאָרֶץ הַזֹּאת מֶה חֲרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה: (כד) וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

ג. רמב"ן | שמות י"ג, ט"ז

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בחורת משה רבינו עד שנלמדין ככל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין נביאים בין נביאים, אלא הם יעשה המלאכה יליחניו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בזכות עליון כאשר

הזכרתי כבר (בראשית יז א, ו'על ו ט). ויתפרסמו הנסים הנסתרים בענין הרבים כאשר יבא ביעודי התורה בענין הברכות והקללות, כמו שאמר הכתוב (דברים כט כד) ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבותם, שיתפרסם הדבר לכל האומות שהוא מאת ה' בעונשם. ואמר בקיום וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. ועוד אפרש זה בעזרת השם (ויקרא כו יא):

ד. איכה רבתי | פרק ט"ו

בשעה שגלו ישראל לבין האומות, היה הקב"ה מחזר על פתחיהם של העכו"ם לשמוע מה הם אומרים. הה"ד 'ויבא אל הגוים אשר באו שמה'. לא היה צ"ל אלא 'ויבואו' ואת אמר 'ויבאו'. אלא כביכול הוא עצמו. ומה היו אומרים? - "אם עם ה' אלה, למה מארצו יצאו?"

ה.

הנקמה תהיה אין סופית. לעולם לא תהיה להם מדינה וגם לא בית מקדש... ה' הוא שפיזר אותם... היהודים יהיו משועבדים לעולם... אלקים שונא את היהודים ושנא אותם מאז ומתמיד (יוחנן כריסטוטומוס, בישוף ופטריארך מאבות הכנסייה מהמאה הרביעית).

ו.

אך היהודים שטבחו אותו ולא האמינו בו... שהובסו ע"י הרומאים ונעקרו מממלכתם, שבה כבר שלטו זרים, ופוזרו לכל עבר, כך שאין מקום אשר אין בו יהודים, המספקים לנו עדות בכתבי הקדש שלהם שלא זייפנו את הנבואות על יש"ו... בניגוד לרצונם הם תורמים לנו עדות באמצעות אחזקתם בספרים האלה, בעוד שהם מפוזרים בין כל האומות... כך הוכיח האל-ל לכנסייה את חסד רחמיו על אויביה היהודים, כי כדברי השליח, "במעידתם תהיה ישועה לגויים", ולכן לא הרגם (אגוסטינוס).

ז.

**איכה יבשו בורות המים
כינר השוק ריקה.
ואין פוקד את הר הבית
בעיד העתיקה.**

**ובמערות אשר בסלע
מייללות רוחות.**

**ואין יורד אל ים המלח
בדרך ירחו.**

ימים רבים אחר כך, קפץ עלי רוגזו של עמוס עוז בשל השורות הללו. אבל עשרים שנה הן זמן מספיק לצנן את הראש. ועכשיו בראש צונן ואחר מחשבות הרבה, רצוני לומר קבל עם ועדה את הדברים האלה:

אכן ואכן / בעיני /

ירושלים, שאין בה יהודים /

היא עיר אבלה ושוממת //

יתרה מזו:

ארץ ישראל / כשהיא ריקה מיהודים /

היא ישימון בעיני //

ועוד:

כל העולם הזה כולו /

אם הוא חס וחלילה /

ריק מיהודים / הוא בעיני /

חור שחור ביקום //

במסמך שפירסם הותיקן בחנוכה תשע"ו נאמר תחת הכותרת "כי לא ינחם אלהים על מתנת ידו ועל קריאת פיהו" (הברית ה'חדשה'): "הברית שאלקים כרת עם ישראל היא דבר שאין לשנותו או להשיבו, שנאמר "לא איש א-ל ויכזב וכן אדם ויתנחם". ועל השאלה איך זה יתכן שאחרי כל מה שנאמר בכל הדורות באה התשובה "דבר זה נותר בגדר מיסתורין עליון".

מציאת מפלט בעמדות תנכיות תיאולוגיות, תוך שימוש בדבר הא-ל, וכדי להצדיק חוסר צדק, זה דבר לא מקובל. אנו הנוצרים לא יכולים לדבר על הארץ המובטחת לעם היהודי. אין יותר דבר כזה "העם הנבחר". כל הגברים והנשים בכל המדינות הפכו לעם נבחר. הרעיון של הארץ המובטחת, אינו יכול לשמש בסיס להצדקת היהודים לחזור לישראל ולעקור משם את הפלשתינאים. ההצדקה לכך שישראל כובשת את השטחים הפלשתינאים, אינה יכולה להתבסס על כתבי הקדש.

י. שמות | פרק כ"ט

(מו) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנִי בְּתוֹכָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם:

רמב"ן

ואם כן יש צענין כוד גדול, כי כפי פשט הדבר השכינה בישראל ארך הדיוט ולא ארך גבוה, אבל הוא כענין שנאמר 'ישראל אשר בך אתפאר', ואמר יהושע 'ומה תעשה לשמן הגדול'. ופסוקים רבים באו כן, 'אזה למושב לו', 'פה אשב כי איויתה'.

הערות הרב שוועל

כי לפי הפשט היה נראה כי השכינה בישראל צורך הדיוט היא, אבל על דרך הסוד אינו כן, אלא צורך גבוה, כעניין שנאמר 'ישראל אשר בך אתפאר', ואמר יהושע 'ומה תעשה לשמן הגדול', כלומר, אם יכריתו האויבים את שמנו, שלך גדולה משלנו, שאם אין אנו כאן, אין אני כאן.

יא. ירושלמי | תענית, פ"ב, הלכה ו'

ריש לקיש בשם ר' ינאי, שיתף הקב"ה שמו הגדול בישראל. למלך שהיה לו מפתח של פלטרין קטנה, אמר המלך אם אני מניחה כמות שהיא, אבודה היא, אלא הריני עושה לה שלשלת, שאם אבדה, השלשלת תהא מוכחת עליה. כך אמר הקב"ה, אם מניח אני את ישראל כמות שהם נבלעין הן בין העכו"ם, אלא הרי אני משתף שמי הגדול בהם והן חיים, מה טעמא? וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ ונסבו עלינו והכריתו את שמנו מן הארץ, ומה תעשה לשמך הגדול שהוא משותף בנו.

יב. דברים | פרק ל"ב

(כו) אָמַרְתִּי אֲפֹאֲיָהֶם אֲשֶׁבִיתָהּ מֵאֲנֹשׁ זָכָרָם: (כז) לֹדְלֵי כַּעַס אֹיֵב אָגִיד וְיִנְפְרוּ צָרִימוֹ פֶּן יֵאמְרוּ יָדִינוּ רָמָה וְלֹא ה' פָּעַל כָּל זֹאת:

רמב"ן

ולכך הזכיר משה בתפילתו "ואמרו הגויים אשר שמעו את שמעך לאמר" וגו', והגם ית' הודה לו בזה, "ואמר ה' סלחתי כדברך". והטעם בטענה זו אינו כרוכה להראות כוחו בין שונאיו, כי כל הגויים כאין נגדו, מאפס ותוהו נחשבו לו, אבל הגם ברא את האדם בתחוננים שיקיר את בוראו ויודה לשמו, וגם הרשות בידו להרע או להטיב. וכאשר חטאו בראונם וכפרו בו כולם, לא נשאר רק העם הזה לשמו, ופרסם בהם בלאות וצמופתים כי הוא א-להי האלהים ואדוני האדונים, ונדע בזה לכל העמים. והנה אם ישבו ויאבד זכרם, ישכחו העמים את אוחותיו ואת מעשיו, ולא יסופר עוד בהם... והנה תהיה כוונת הבריאה באדם במילה לגמרי, שלא יישאר בהם יודע את בוראו, רק מכעים לפניו, ועל כן ראוי מדין הראון שהיה צריאת העולם, שיהי ראון מלפניו להקים לו לעם כל הימים, כי הם הקרובים אליו והיודעים אותו מכל העמים... וכבר רמזתי צריאת האדם סוד נשגב ונעלם, לריך ממנו שנהיה לו לעם והוא יהיה לנו לאלקים, כענין שנאמר "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו".

יג. דברים | פרק ד

(יט) וּפָן תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשְּׁמַיְמָה וְרֵאִיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הַיָּרֵחַ וְאֶת הַכּוֹכָבִים כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדְחַתְּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וַעֲבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכָל הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם: (כ) וְאֵתְכֶם לָקַח ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִפּוֹר הַבְּרָזֵל מִמִּצְרַיִם לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם נַחְלָה בְּיַוֵּם הַזֶּה:

רמב"ן

וכבר פירשתי (ויקרא יח כה) אשר חלק ה' אלהיך אתם לכל העמים – כי לכולם כוכב ומזל וגזוהים עליהם מלאכי עליון, כגון הנאמר בדניאל שר מלכות פרס ושר מלכות יון, ובעבור כן יעשו להם אלהים מהם ויעבדום. ואמר ואתכם לקח ה' – כי אתם חלק הגם, לא תקימו עליכם שר או עוזר זולתו. כי הוא הוליא אתכם מכור הברזל, שהייתם בתוך מלרים בכור אש ועלים, והוליא אתכם מגם כנגד שריהם שעשה בהם שפטים, ולולי שהפילם לא הייתם יולאים כי היו הם במעלתם שלא תלאו, והנה עשה כל זה כדי שתהיו לו נחלה ותהיו לשמו הגדול סגולה מכל העמים:

יד. נחמיה | פרק ח

(ו) וַיְבָרֶךְ עֲזָרָא אֶת ה' הָאֱלֹהִים הַגְּדוֹל וַיֵּעֲנֶה כָּל הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיְקַדְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַה' אַפַּיִם אַרְצָה:

טו. יומא סט ע"ב

ויברך עזרא את ה' האלהים הגדול, מאי גדול? אמר רב יוסף אמר רב: שגדלו בשם המפורש. רב גידל אמר: ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם.

